5. Основні принципи незалежності судових органів, схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї від 29 листопада та 13 грудня 1985 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201#Text (дата звернення 08.05.2025 р.)

6. Штефан М. Й. Цивільне процесуальне право України: Академічний курс: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. Київ: Вид. дім «Ін Юре», 2005. 624 с.

Мосієнко Марина Сергіївна
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 302 н.г. «Право» ННІПП НАВС

Науковий керівник:
Семенов Віктор Васильович,
доцент кафедри криміналістики ННІПП НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

МЕТОДИ ВИЯВЛЕННЯ ПІДРОБКИ ПІДПИСІВ У ДОКУМЕНТАХ

У сучасних умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови Україна стикається з новими викликами у сфері права, безпеки та психологічної стійкості громадян. Одним із ключових аспектів, що має як юридичне, так і психологічне значення, є автентичність підписів у документах. Підробка підписів – це не лише злочин, а й серйозний дестабілізуючий фактор у сфері правовідносин, що підриває довіру до державних інституцій, правоохоронної системи, а також формує атмосферу недовіри в суспільстві.

В умовах цифровізації документального обігу та зростаючої ролі електронних підписів, фальсифікація підписів стає дедалі витонченішою, що потребує системного вдосконалення методів їх виявлення. Правопорушники дедалі частіше використовують сучасні технічні засоби, включаючи високоточні плотери, графічні редактори, програмне забезпечення для векторизації зображень, а також різноманітні методи перенесення зображень підписів «перемальовування, копіювання на просвіт, використання копіювального паперу, фотоцинкографія» [1]. У цьому контексті важливо не лише виявляти факт фальсифікації, але й розуміти психологічний мотив дій злочинців, які навмисно прагнуть знецінити юридичну дійсність через маніпуляцію письмовими свідченнями.

«Техніко-криміналістичне дослідження документів (ТКДД) – вид криміналістичних експертиз, що сформований на основі розробки теоретичних і спеціальних методів, запозичених з природничих і технічних наук з метою вирішення завдань, які виникають при дослідженні документів – речових доказів в кримінальних провадженнях і цивільних справах» [2].

Техніко-криміналістичне дослідження документів (підписів) є важливою ланкою у системі заходів забезпечення правопорядку. Його мета – точне встановлення справжності підпису, виявлення ознак штучного відтворення, а

також визначення інструментів і засобів, що були використані для створення підробки. У цьому процесі застосовуються методи порівняльного аналізу, мікроскопічного дослідження, аналізу рухів пишучого інструменту, а також комп'ютерного моделювання. Особливо ефективними виявляються портативні аналізуючі комплекси, як-от REQULA-4005M, що дозволяють проводити дослідження на місці й виявляти навіть найменші аномалії в структурі підпису.

Значне місце у сучасній криміналістиці посідає використання мікроскопа МБС-10, що дозволяє виявити ознаки механічного втручання у структуру документа, а також спектроскопія, за допомогою якої визначається хімічний склад чорнила. Це дає змогу експертам відрізнити нанесення підпису оригінальним інструментом від копійованого або надрукованого підпису або «Виявлення підробленого підпису, який був створений із застосуванням плоттера, (наприклад, з використанням програми CorelDRAW)» [3, с. 359].

Застосування біометричних систем, які аналізують динаміку письма – тиск, нахил, швидкість написання – значно розширює можливості ідентифікації, особливо в межах електронного документообігу.

Виявлення підроблених підписів є елементом у забезпеченні достовірності документального обігу та функціонування правової системи. Підробка підпису часто виконується з використанням складних технічних засобів, що потребує від експертів високого рівня професійної підготовки та застосування сучасного обладнання – від мікроскопів зокрема модель МБС-1 і спектроскопів до комп'ютерного аналізу й біометричних систем. Завдяки розвитку криміналістичних технологій стає можливим не лише встановити факт фальсифікації, а й ідентифікувати спосіб її виконання, що відіграє вирішальну роль у доведенні вини у судовому процесі.

Під час воєнного стану в Україні підробка документів стає особливо небезпечною через послаблення контрольних механізмів і збільшення вразливості системи обігу документів. Цей процес може охоплювати різні категорії документів, такі як фінансові звіти, медичні картки, юридичні угоди та посвідчення особи. В умовах воєнного стану, зокрема в періоди переміщення населення або втрати доступу до документів, зростає ймовірність використання підроблених або незаконно отриманих документів для шахрайських цілей, що на далі використання, яких стає злочином.

Особливої уваги потребує підробка підписів, оскільки це стосується важливих юридичних та фінансових операцій. Операції, які часто використовуються в угодах, а також у випадках, коли потрібно підтвердити особу чи її наміри. Під час воєнного стану зростає ризик несанкціонованих дій, адже відсутність належного контролю може сприяти злочинності.

Підвищення якості криміналістичних експертиз, запровадження новітніх технологій, підготовка спеціалістів з урахуванням аспектів – усе це сприяє не лише захисту прав особи, а й зміцненню правової культури та довіри громадян до інституцій держави. Синергія права, правоохоронної діяльності та психології у боротьбі з підробками підписів – це не лише вимога часу, а й необхідна умова стабільного розвитку правової держави, яка захищає кожного свого громадянина, забезпечуючи як юридичну безпеку, так і психологічний спокій.

Список використаних джерел:

1. Техніко-криміналістичне дослідження документів: встановлення змін, текстів, підробок. Освіта.UA. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/law/10638/ (дата звернення: 09.05.2025).

2. Техніко-криміналістичне дослідження документів. Studies. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/law/10638/ (дата звернення: 09.05.2025).

3. І. Гора., В. Колесник, І. Попович. Актуальні питання судової техніко-криміналістичної експертизи документів. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2023. Т. 2, № 75. С. 163–170.

Оганов Артур Тамазівич
аспірант кафедри теорії, історії та філософії права ННІПП НАВС

Науковий керівник:
Кушакова-Костицька Наталія Вадимівна, професор кафедри теорії, історії та філософії права ННІПП Національної академії наук України, доктор юридичних наук, професор

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ РАДИ ЄВРОПИ В УДОСКОНАЛЕННІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постійний швидкоплинний розвиток суспільства та широке розмаїття суспільно-правових відносин потребують оперативної адаптації та удосконалення законодавства. Тому, питання удосконалення правоохоронної діяльності, або реалізації державою правоохоронної функції залишається актуальною для будь-якого суспільства. Чисельні виклики сьогодення, з якими стикається більшість країн світу зобов’язують влади до швидкого реагування задля збереження стабільності, громадського порядку і, відповідно гармонійного розвитку суспільства.

Для України, як європейської держави, важливим вбачається продовження реалізації трансформаційних процесів започаткованих з часів здобуття незалежності і набуття членства у Раді Європи – провідної європейської організації у сфері демократії, верховенства пава та прав людини. Захист прав людини є фундаментальною цінністю для Ради Європи і співпраця з Україною забезпечує те, що громадяни України мають можливість користуватися та захищати свої права й свободи належним чином [1, с 4].

Процес приєднання нашої держави до Організації розпочався з підготовки до вступу, чому передували відповіді консультації, а також виконання процедурних питань, передбачених Статутом Ради Європи.

Важливим документом, що визначає регіональні стандарти в галузі прав та свобод людини є Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод (Конвенція або ЄКПЛ). Становлення і розвиток європейських стандартів з прав людини фактично розпочались з прийняттям ЄКПЛ. Адже Конвенція передбачила не тільки зміст і обсяг прав людини, але й механізм захисту цих прав і визначила коло суб’єктів звернення до ЄСПЛ. Тому ці стандарти є не